

NOVICE

kmetijskih, rokodelnih in narodskih reči.

Na svetlobo dane od krajske kmetijske družbe.

Odgovorni vrednik **Dr. Janez Bleiweis.**

Tečaj VII.

V sredo 8. véliciga serpana (avgusta) 1849.

List 32.

Slovensko deklè.

V enček na glavi se
Bliska ti s kitice
Rožic zelenih,
Slovensko deklè!

Lilja in vertnica,
Mila ti šmarnica
Ličice krasi
Slovensko deklè!

Svitla ko svit nebá
Plamena vtrinjata
V tvojih očéh se
Slovensko deklè!

Zalo ko rožica,
Serca pobožniga,
Bistre glavé je
Slovensko deklè.

Kakor vijolce cvet
Razveseluje svet
Modro, ponižno
Slovensko deklè.

Lepo ko angeljci
V cvetji nedolžnosti
Sladko prepéva
Slovensko deklè.

Žlahno ko tertica,
Milo ko lunica,
Sonce deklét je
Slovensko deklè.

Dokler človeški rod
Ima po zemlji hod,
Bode slovélo
Slovensko deklè.

Jože Virk.

Iz postav za ohranjenje gojzdov od cesarice Marije Terezije danih.

(Dalje.)

32) Kakó pa vse ognja nevarnosti v gojzdih odverniti, je tréba sosebno skerb imeti; zato je že veliko lét sekačem prepovédano v drevosekih tobak piti in kuriti v gojzdih, pozimi pa, kér sekač brez ognja zavolj mraza ne more obstati, ob takim času se tudi zavolj snega in mokrote take nevarnosti ni bati, jim je kuriti sicer perpušeno, pa le v sili za veliko potrebo in ne čez nemoč, tudi ne bliz lesá, še menj pa bliz smolnatih drevés; s tém se véje osmodé, dervó vsahne, in se na deblu ožgè, de začne gnjiti. Takó je tudi kurjava za pepél v gojzdih le pozimi in v taci krajih perpušena, kjer ni posekanih drevés, in kjer ni dračja, listja ali mladih drevés bliz, de se ni nobene ognja nevarnosti ali škode zavolj kurjave bati. Ko bi se pa našlo, de nemarni ljudjé, berači in potepuhi v gojzdih prebivajo, prenočujejo in sèmtertjé kurijo, naj take ljudí, kakor smo že večkrat zapovédali, polové in po okolišinah bolj ali menj pokoré.

V gojzdih in na travnikih tudi pastirjem ni perpušeno kuriti, zunej jeseni in pomladi ob meglenim in mokrim vremenu, pa vender le na taci krajih, kjer se ni nobene škode in ognja nevarnosti bati.

Ko bi pa, kar Bog obvaruj, iz tréska ali ob veliki suši ali vročini kako drugač ogenj vstal, se sploh in oostro zapové, de naj v taki sili vsi bližnji kmetje hitro s krampi, lopatami, matikami, kopačami, sekirami, s kebli za vodo in kar imajo sicer taciga orodja, na pomoč pridejo, in kolikor je mogoče, otmejo; naj pred ognjem vse posekajo in spoti spravijo, kar bi utegnil ogenj doséči; naj grabne kopajo in perst ali kar bodi

taciga v ogenj mečejo, de ga zadušé, de nič ne zamude, ampak precej od začetka toliko nesrečo odvernejo.

33) Nemogoče je perпустiti, de bi travnike, njive, spašnike, in verte iz gojzdov narejali, ampak še le veliko bolj upamo, de bo vsaka gosposka iz posebne dobrovoljnosti do dežele skerbéla, de bodo vsaj spet nekej tiste zemlje, ki so travnike, njive, spašnike in verte po njej zadelali, v gojzd prepustili, in kér manjka sémenskih drevés, naj zemljo skopajo, drevésa vsejejo in povlečejo.

34) Kér se pa večkrat zgodí, de po spašnikih drevésa prej in hitreje začnó rasti, kakor v gojzdi, naj tedej tistim kmétam, katerih so spašniki, ne dopusté ondí drevés zatirati, ampak gojzd naj se zadéla, in naj več ne pasejo ondot, če imajo kje bliz druge paše dosti, de se jim ta namesti; vender je pa tréba skerbéti, de se novi spašniki na taci krajih ne odberó, kjer je mlada hosta bliz, de se živini h škodi perložnost ne da.

35) Skušnja je učila, de kader se je komu dopustilo, v gojzdu kočó postaviti, in kak travniček ali spašnik narediti, je sicer od začetka per majhnim bil, sčasama pa je zmirej bolj okoli sebe segal, veliko drevés iztrebil; njegovi ljudjé so se množili in razširili, in so s svojo živino mladim drevju veliko škodo délali.

In kér ni mogoče za takimi ljudmi vsiga oglédati ter jih pred očmi iméti, zato se vprihodnje ne smé brez dopušenja našiga poglavarstva nikomur dovoliti v gojzdi hišo postaviti ali živino rediti.

36) Dalje je potrebno mejnike pogosto ogledati, in kar je tréba popraviti, če jih germovje zaraste, véter podere, kdo poseka, ali če so kamneni mejniki kaj okrušeni ali razbiti. De se tedej ves prepír z mejači odverne, je tréba za mejnike védno skerbéti, zato naj vsakih desét lét v družbi mejačev mejnike ogledajo, ter jih zaporédama popišejo.

37) Vse dobre terdne drevésa, posebno pa hrastje, naj se ohranijo, de se bodo iméle za veliko potrebo.

(Dalje sledí.)

Kratek ozír na Poljance.

Blizo reke Kope, ktera meji horvaško in krajsko deželo, stanujejo Poljanci, kateri se s svojo opravo (obleko) in navadami od vsih družih stanovavcov naše krajske dežele razločijo. Kdo ne pozná Poljanca že od delječ? Lahko ga spoznaš po opravi, kér ga škerlatna zalopisana kapica razodeva; poléti je samo v robači (srajci) in gačah (spodnjih hlačah) oblečen; nosi nogovice, ki se imenujejo kopíce, ter so umetno spletene; je obut z opankami, prepasan z čemeram (pasam), ki je zlo čislan, kadar ima pedánj širokosti. Pozimi obleče belosuknjene hlače iz debelotkaniga súkna, ogerne malo haljo (rekele), pokrije glavo s kriljakam, kakoršnjiga še večidel stari kmetje na Krajskim nosijo. — Ženski spól je ravno takó posebno oblečen;